

Is Yom Ha'atzmaut a 'Halakhic' Holiday?**(1) רמב"ן דברים פרשת ואתחנן פרק ד פסוק ב**

(ב) לא תוסיפו - כגון חמש פרשיות בתפילין חמשה מינין בלולב חמש ציציות, וכן לא תגרעו, לשון רש"י. וכך אמרו בספרי (ראה) מנין שלא תוסיף על הלולב ועל הציצית ת"ל לא תוסיפו, ומנין שאין פוחתים מהן ת"ל לא תגרעו. מנין שאם פתח לברך ברכת כהנים לא יאמר הואיל ופתחתי לברך אומר ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם, ת"ל הדבר, אפילו דבר לא תוסיף עליו. אבל לא באלה בלבד אמרו, אלא אף הישן בסוכה בשמיני בכונה לוקה, כמו שמוזכר במסכת ראש השנה (כז ב), וכן אם יעשה החג ששה עובר בלאו הזה.

ולפי דעתי אפילו ברא לעשות מצוה בפני עצמה כגון שעשה זג בתדש שברא מלבו כירבעם (מ"א יב לג), עובר בלאו. וכך אמרו (מגילה יד א) לענין מקרא מגלה, מאה ושמונים נביאים עמדו להם לישראל ולא פחתו ולא הוסיפו על מה שכתוב בתורה אפילו אות אחת חוץ ממקרא סגילה מאי דרוש וכו'. ובירושלמי (מגילה פ"א ה"ה) שמונים וחמשה זקנים ומהם כמה נביאים היו מצטערים על הדבר, אמרו כתוב אלה המצות אשר צוה ה' את משה, אלו המצות שנצטוו מפי משה, כך אמר לנו משה ואין נביא אחר עתיד לחדש דבר לכם, ומרדכי ואסתר רוצים לחדש לנו דבר, לא זוו משם נושאין ונותנין בדבר עד שהאיר הקב"ה עיניהם וכו'. הרי שהיתה המצוה הזו אסורה להם, א"כ היא בכלל לא תוסיף עליו, אלא שלא למדנו למוסיף על פי נביא אלא מן הכתוב שאמר "אלה המצות" אין נביא רשאי לחדש בו דבר מעתה. ומה שתקנו חכמים משום גדר, כגון שניות לעריות וכיוצא בהן, זו היא מצוה מן התורה, ובלבד שידע שהם משום הגדר הזה ואינן מפי הקב"ה בתורה.

(2) שו"ת מהר"ם אלשקר סימן מט

ליפסו שאלה אנשי עיר אחת הם ובית דין תקנו ביניהם בחרמות ובהסכמה גדולה עליהם ועל זרעם ועל כל הבאים אחריהם מעתה ועד עולם לעשות את יום אחד עשר יום לחדש טבת כיון פורים לכל דבריו כדי לפרסם נס אחד גדול שנעשה להם באותו יום ובכלל תקנתם התקינו שאפילו מי שישנה את מקומו ויילך לשכון בעיר אחרת לא יסור מעליו חוק התקנה ההיא עד עולם יורה המורה אם יש כח ביד אנשי עיר אחת לתקן כיוצא בזה או לא. ואם תקנתם תקנה אם יוכלו לגזור אף על הבאים אחריהם או לא. ואם יכולין לגזור אף על כל הבאים אחריהם עתה שגורשו כולם מאותה העיר ונשמעו בעיירות אחרות ובמלכות אחרת אם חלה עליהם ההסכמה בכל מקום שהם או לא. עם הרחבת הביאור בענין המנהגות. תשובה ודאי יכולין הם בני העיר לתקן ביניהם תקנות ולעשו' הסכמו' וגזרים ולקנוס העובר עליהן ואפילו להסיע ממדת דין תור'...
...הילכך אף על פי שלא היה נכתב תנאי זה בהסכמתם היה עליהם לקיימו בכל מקום שהם ואפילו מנהג בעלמא בלא חרם ובלא הסכמה. וכדמוכח מההיא דרבי אלעזר בר רבי צדוק שכתבנו דאפילו לאחר החרבן ולאחר ששינו את מקומם היו נוהגין את יום עשרה באב יום טוב לפי שהיו נוהגין בו אבותיהם קודם החרבן. וכל שכן כשנכתב תנאי זה בהסכמתם שהם חייבים לקיימו וחלה עליהם ההסכמה ההיא בכל מקום שהם לא יסורו ממנה האצות והבנים. ואין זה צריך לפנינו. נאם משה בבקר"ר יצחק ולה"ה הן אל אשקר נ"ר.

(3) פרי חדש אורח היים סימן תצו סעיף יד

יש קצת יחידים בדורינו זה שעל ידי שאירעו להם נסים קבעו באותם ימים יום טוב לדורות וכן במצרים עוד היום אירע להם נס גדול שקבעו אותו יום משתה ושמחה לדורות וגם בתשובת מהר"ם אלשקאר ז"ל סימן מ"ט מייתי מעיר אחת שתקנו לעשות את יום י"א לחדש טבת כיום פורים לכל דבריו כדי לפרסם נס אחד גדול שנעשה להם באותו יום וצריך לידע ולהודיע אם יש עיקר למנהג זה או לא גרסינן בפרק קמא דשבת תנו רבנן מי כתב מגילת תענית אמרו חנניה בן חזקיה וסיעתו שהיו מחבבין את הצרות אמר רשב"ג אף אנו מחבבין את הצרות אבל מה נעשה שאם כאנו לכתוב אין אנו מספיקין ופירש רש"י מחבבין את הצרות שנאלין מהם והנס חביב עליהם להזכרו ולשבחו של הקב"ה וכתבין ימי הנס לעשותן יום טוב אין אנו מספיקין לפי שהן תדירות ל"א אין אנו צעפיקין מלעשות יום טוב בכל יום ומכאן נראה שבין שאעשים הללו מחבבין את הצרות ויש שבהם להקב"ה כמנהג זה ושפיר קעבדי למעבד יום טוב והשתא לפי זה אם יום טוב אחד מימים טובים הללו חל בט"ב להיות בשבת ונדחה ליום א' בעל הנס ומשפחתו יתענו ולא ישלימו דגרסינן בפרק קמא דתענית ובסוף פרק בכל מערבין אר"א בר צדוק אני הייתי מבני סנאב בן בנימין פעם א' חל תשעה באב להיות בשבת ודחינהו לאחר השבת והתענינו בו ולא השלמנוהו שיום טוב שלנו היה פירוש שבעשרה באב היה להם יום טוב משום קרבן עצים שהיה מביאין בזמן שבת המקדש קיים ואף לאחר חרבן היו נוהגים כל בני משפחתו יום טוב באותו יום ואף שלא להשלים תענית ט"ב דחוי ומכאן הביא ראייה רכיננו יעבץ שהיה בעל ברית בשנה שחל תשעה באב בשבת ונדחה עד למחרתו והתפלל מנחה בעוד היום גדול ורחץ ולא השלים תעניתו לפי שיום טוב שלו היה הביאו ה"טור בסיומן תקנ"ט ואם כן בנדון דידן נמי אם אירע יום טוב אחד מאלו כעשרה באב בשנה שנדחה תשעה באב למחרתו ויכלו להפסיק תענית' וכמו שעשה רבי' יעב"ץ. אמנם אחר העיון נראה דהני י"ט והני סעודות כולו דרשות נינהו ואין בהם כדי לדחות אפילו תשעה באב דחוי וגדולה מזו אני אומר שאף אם נה בה כמה שנים יטל לחזור בו בלא הגדרה ואף הבנים אינם חייבים לנוהג מנהג זה אף אם קבלו עליהם משום זהוה ליה מנהג בטעות ובמ"ש בסיומן תס"ח סעיף ג' יע"ש ושמעא דמילתא משום דהא קיימא לן בפרק קמא דראש השנה דבשלה מגילת תענית זולתי לחנוכה ופורים ואפסיקא הלכתא כר' יוסי דבזמן שבת המקדש קיים אסורים מפני שמחה היא להם אין בית המקדש קיים מותרין מפני שהוא אבל להם ואין לומר דנהו דהנהו בשל ונדאמרין התם בגמרא רב ור' חנינא אמרי בשלה מגילת תענית הכי קאמר בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה אין שלום צום והנך נמי כי הגי אבל אם אחר כך ירצו להוסיף שום יום טוב מחדש מצו להוסיף ושם יום טוב עליו ליתא דהא בגמרא מותבינן עלה מההוא דבתלתא בתשרי דבשילת אדכרתא מן שורא שאותו יום עשוהו יום טוב ואקשינן ואי סלקא דעתך בשלה מגילת תענית קמייתא בשל אחרנייתא מוסיפין מוכח מכאן דלדידן דקיימא לן

דבשלה מגילת תענית דכיון דקמאי בשול דלית לן לאסופי אחרנייתא ואי מוסיפין הו יום טוב דרשות וכל זה לאפוקי מסה שכתב מהר"ם אלשקאר סימן מ"ט על ההא הסכמה שתקנו לעשות פורים יום י"א לחדש שבט מידי שנה בשנה וכתב בסוף התשובה וז"ל הלכך אף על פי שלא היה נכתב תנאי זה בהסכמה שגם העוקר דירתו חייב לקיים הסכמה זו היא להם לקיימו במכ"ש ואפילו בלא חרם ואפילו מנהג בעלמא בלא הסכמה וכדמוכח מההיא דר"א בר צדוק דאפילו לאחר חרבן ולאחר ששינו את המקום היו נוהגים את יום עשרה באב יום טוב לפי שהיו נוהגים בו אבותיהם קודם חרבן עכ"ל וליתא לע"ד שאם לא היה עשרה כבר כתבתי שאינו מנהג ואפילו התרה לא היה בני ההיא דר"א בר צדוק הוא משום דסכריא ליה דלא בטלה מגילת תענית וכמו שכתבו התוספות בפרק קמא דתענית אבל לדין לא הוי מנהגא דקמייתא בטיל אחרנייתא מוסיפין ואין לחלק בין יחיד לרבים דאדרבה כל דכן הוא דכיון דאפילו רבים דאליה מילתייהו לא מצו לתקוני יום טוב מחדש כל שכן יחיד.

4) שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קצ"א

אי יכולין ציבור או יחיד לקבוע עליהם י"ט לעצמם על נס שנעשה להם. הנה הדבר נובע מתשו' מהר"ם אלשקר סי' מ"ט והעלה שחייבים לקיים עליהם, ואפילו מי שעוקר דירתו חייב לקיים היום ההוא, ומייתי ראיה מר' אליעזר בר צדוק שהיה מבני סנאב בן בנימין וקיים יום טוב קרבן עצים אפילו לאחר החורבן ולאחר ששינו מקומם כמבואר ס"פ בכל מערכין [מ"א ע"א] ע"ש אלו דבריו, ופסקו מג"א ס"י תרפ"ו ובאלי רבה שם...

...אמנם פרי חדש באורח חיים סימן תצ"ו בקונטרס המנהגים שחבר שם סעיף י"ד כתב, דכל הסעודות שעשים בימים ההמה סעודת הרשות ניהו, וראיות מהר"ם אלשקר מר"א בר צדוק אינה ראייה דאיהו הוה ס"ל לא בשלה מגילת תענית, אבל לדין דקיי"ל בשלה מגילת תענית והרי מבואר במס' ר"ה י"ח ע"ב דלמ"ד בשלה מגילת תענית יליף ליה מדבשלו הצומות שהיו לששון ושמחה ובשול י"ט דידהו על כן הנך נמי כי הני, ופריך הש"ס מאדכרחא ע"ש קמייתא בשול אחרנייתא מוסיפין ומשני הכא במאי עסקינן בזמן שבהמ"ק קיים ע"ש, א"כ מוכח דלהך מ"ד השתא אותן שהוקבעו נתבטלו כ"ש שאין להוסיף, ולפי דבריו איסורא נמי איכא דהנך כי הני. ולפע"ד דליתא לכל דבריו ז"ל, דהא מבואר פ"כ דמגלה י"ד ע"א ובעירוכין /עבעירוכין/ יו"ד ע"ב דמשחרב בהמ"ק הוכשרו כל הארצות לומר שיהיה, ודוחק לומר דרבא שהוא בתרא ס"ל נמי לא בשלה מגילת תענית. ותו צריכים להבין במסקנות ההלכה [ר"ה י"ט ע"ב] מסקינן בשלה מגילת תענית הוי מחנוכה ופורים, והשתא בשלמא חנוכה משום דמיפרסמא מצותה כמבואר שם [י"ח ע"ב], אלא פורים הא כתב הר"ז"ה שם [במגילה] וכן הר"ן ספ"ק דנדרים דלא אפוזיים עצמו קאי דהוא דברי קבלה הוא ופשיטא שלא בטל אלא קאי אש"ל זה בזה ר"ל יום י"ד לכרכים ויום ט"ו לעיירות דמגילת תענית הוא, ע"ש, והנה כהני לא מיפרסמא מצותה כלל שהרי אין קו"י בו ואפ"ה לא בטל, ומאי טעמא, הא הנך כי הני ואיכא איסורא בתוספות זה...

...אע"כ האמת יורה דרכו, דודאי לפי ההור"א הוי עעמי' דרב ור' חנינא דבסלה מגילת תענית משום דהנך כי הני, ואם כן אין לנו כח להוסיף יום טוב שלנו י"ט שקבע הקב"ה לששון ושמחה בטלו בעו"ה, אבל למסקנא לא קיי"ל כי הך טעמא אלא כלשון הברייתא דמייתי שם בר"ה במסקנא משום דהשמחה הוא להם לאכל ותוגה, והיינו כל אותם י"ט מגילת תענית שהיה להם זכר בבהמ"ק כגון אדכרתא דשורא שהיו מזכירים יוחנן כהן גדול לאל עליון ותמידא ושבועות וחנוכה אי לאו דמפרסם ניסים כל הני הוא נהפך לאכל, וה"ה נמי י"ט קרבן עצים דבני סנאב אי הוה ס"ל לר"א בר צדוק בשלה מגילת תענית משום הנ"ל ה' ראוי לבטל גם י"ט שלו, אלא דס"ל לא בשלה, ואנן קיי"ל בשלה חוץ מחנוכה משום דמיפרסם מצותה ופורים משום דאין לו שייכות בבהמ"ק כלל...

...והנה מבואר בספר יוסף אומץ [סי' חוש"ט] מהנס שנעשה בק"ק פ"פ דמיין ביום כ' אדר הראשון וקבעו בו יום שמחה לדורותם, וכן ראיתי ממ"ו הגאון מ"ה נתן אדליר זצ"ל מילדי ק"ק ההיא, וכן אנו נוהגים אחריו הגם שאנו ברחוק מקום, ומיהו ביום שלפניו לא נהג להתענות כשלא ה' דעתו לחזור וטעמא בעי מ"ש, וגם נפל על אפיו כיומו, ונ"ל משום שלא ישנה מפני המחלוקת, ומ"מ אני נוהג להחמיר לטיים ספר באותו היום כדי שיהי' הסעודה בהיתר בלי פקפוק ויאכלו ענוים וישבעו. כתבתי פה ק"ק מ"ד ביום ה' ט"ו לאדר הראשון תקס"ה לפ"ק: משה"ק סופר מפפד"מ.

5) חיי אדם כלל קנה סעיף מא

מי שאירע לו נס, וכל שכן בני עיר, יכולין לתקן בהסכמה עליהם ועל הבאים אחריהם לעשות אותו יום לפורים (והפ"ח בסי' תצ"ו חולק עליו בסעי' י"ד). ונראה לי דאזתה סעודה שעושיין בשביל הנס, היא סעודת מצוה אף לפי דבריו, כמו שכתב ביש"ש ב"ק סי' ל"ז דכל סעודה שעושיין לזכר נפלאות ה' היא סעודת מצוה ע"ש, דלא כמש"כ הפ"ח דהוי סעודת רשות, שלא ראה דברי היש"ש, שלא נדפס בימיו. ועוד נראה לי דלא כפ"ח, שהרי רב יעב"ץ לא התענה בתשעה באב שנדחה בראב"צ, מפני שיום טוב שלו הוא, והיינו דסכריא ליה לא בשלה מגילת תענית כמ"ד שכתב הפ"ח, ואם כן קשה, כיון דקיימא לן בשלה, וכן אמרן ימי' טובים שעושים בשביל מצוה, הם מגילת תענית, כדאיתא בירושלמי, מגילה דף נ', אינש דיהוי להון אעין וכו', ואם כן מה ראה שלא להתענות, אלא על כרחך דלענין זה בשלה שלא לעשות היום טוב על כל ישראל. אבל כל יחיד בזמן המצוה, יום טוב שלו הוא. ויותר נראה לי דיוכל להיות שראב"צ סכריא ליה גם כן בשלה מגילת תענית, ואפילו הכי לא התענה, דדוקא יום טוב לכל ישראל בשלה. והכא נמי כיון שעושיין לזכר נפלאותיו, הוי מצוה. וכן אנו עושים על הנס שנעשה לנו בשנת תקס"ד אור ליום ט"ז כסליו, שהיתה הריגה בחצר שאני דר בו מחמת הבערה שיצאה ללהב מן פולווער (אבק שריפה) ונפלו כמה בתים בחצר וגם בית אחד שלי. ומחדר שהיו שם כל בני ביתי, נפל ב' חצי חומות וקורה אחת. והחומה נפל על בתי וויסקע, עד שהיה כפסע בינה לבין המות. וכן אשתי נתפצעה כפניה, השפה העליונה לכמה חתיכות, והשיניים התחתונים כולם נשברו כפיה. וגם בחדר שישבתי שם עם בני, נשברו החלונות והדלת, ונתקבעו החומות. וגם נעשה בגב בני ב' נקבים. ובכל בני ביתי כולם וממני, אין אחד שלא יצא מהם על כל פנים איזה שיפוט דם. וה' יחברך ברחמי וחסדי חשב לנו הדם כקרבן לכפר, והצילנו ונשארנו כולנו בחיים. אף שהיה לי היוק גדול כמה מאות אדומים, החליף ה' יתברך בחסדיו דמים לדמים. וזולתנו נהרגו בעונותינו הרבים בחצרי ל"א נפשות. וגם בחצר המנוח מה' נח במה' פייש ובנו ז'נדי הרבני

המפולאָ מַהַי פֿייכש נַתְּקֵעוּ הַחֲמוּמֹת הַחִיפּוֹת. וְהַדְּבָרִים אַרוּכִים לַכְּתוּב הַשְּׁמִימִים עַל אַנְשֵׁי הַחֶצֶר, מִי שֶׁרָאִי לַהֲצֵל וְלִהְיוֹת לְשֵׁם מַחְצוֹת אַחֵרִים שִׁיהֲרֹגוּ, וְלִהְיוֹת כִּי עֵינָיו עַל כָּל דְּרָכֵי אִישׁ. וְלִמְעַן סֵפֶר נִפְלְאוֹת ה', כְּדַכְתִּיב [תְּהִלִּים קי"א, ד'] זָכַר עֲשֵׂה לְנִפְלְאוֹתָיו, קְבַלְתִּי עָלַי וְעַל זְרַעִי בְּלֵי נֹדֵד יוֹם ט"ז כְּסִלּוֹ, אַחֵר שֶׁהוּא בְּלֹא הַכִּי בְּמִדְיַתְנוּ בְּהִרְכָּה קִהְלוֹת יוֹם תַּעֲנִית לַחֲבֵרָא קְדִישָׁא גּוֹמְלֵי חֲסִדִים, לַעֲשׂוֹתוֹ כְּמַעַט חֲצִיזוֹ לֵה' עַל כָּל פְּנִים, וְמִי שִׁוְכַל יַתְעַנֶּה. וְכַלִּילָה שְׁאֲחֵרֵי, יִתְאַסְפוּ יַחַד תִּיכֵף אַחֵר מַעֲרִיב וְיִדְלִיקוּ נְרוֹת כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב וְלוֹמַר שִׁיר הַיְחֻד כּוֹלוֹ בְּנַעֲמִיהָ וּבְמַתְוֵן, וְשִׁיר הַכְּבוֹד בְּזַמְרָה, וְאַחֲרֵי זֶה מְזַמְרֵי תְּהִלִּים בְּמַתְוֵן, וְאַלּוֹ הֵם, קִי"א קִי"ו קִי"ז כ"ג ל"ד ס"ו ק' ק"ג כְּבִיאָ ק"ל ק"ל"ד ק"ל"ח ק"ל"ט קמ"ג קמ"ח ק"ג. וְאַחֲרֵי זֶה לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה לְלוֹמְדֵי תוֹרָה לְמִי שְׁאִפְשֵׁר, וְלִיתֵן צְדָקָה כְּכַרְכַּת ה' כְּפִי הַשְּׁגַת יְדוֹ. ה' יִרְפָּא שְׁבַר עַמּוֹ (בְּחִיבּוּרֵי בֵּית אָדָם בְּסוּפוֹ תַּמְצָא הַשׁו"ת שֶׁהִיא בְּעֵינֵי חֶצֶר שְׁלֵי ע"ש)...

6) מַגֵּן אַבְרָהָם או"ח סִימָן תְּרַפּוֹ ס"ק ה'

ה' ג' יָמִים - פִּירוּשׁ בְּה"כ אַחֵר פּוֹרִים (כ"י ס' תכ"ט ע"ש), מְשַׁנְכַּס אֲדָר מְרַבֵּץ בְּשִׂמְחָה וְמִי שִׁישׁ לוֹ דִּין עִם עֲכו"ם יִשְׁפּוּשׁ בְּאֲדָר, יְכַוֵּלִים בְּנֵי עִיר לַתְּקַן בְּהַסְכְּמָ וּבְחֶרֶם עֲלֵיהֶם וְעַל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוֹרִים בְּיוֹם שְׁנַעֲשֵׂה בּוֹ נֶס (הַר"מ אֶלְשֶׁקֶר מ"ט) (וְעֵינֵי בְּס' מִשָּׂא מִלֵּךְ ח"ז ס' ט"ו): וְמִי שְׁנַעֲשֵׂה לוֹ נֶס בְּאֲדָר לַעֲשׂוֹת פּוֹרִים י"א לַעֲשׂוֹת בְּשֵׁן עֵיבּוֹר בְּאֲדָר שְׁנֵי זֵי"א לַעֲשׂוֹתוֹ בְּאֲדָר רֵאשׁוֹן א"כ נַעֲשֵׂה הֶנֶס בְּשַׁנַּת הַעֵיבּוֹר בְּאֲדָר שְׁנֵי (הַר"ש הַלּוֹי י"ו) עַמ"ש ס' תַּקְס"ח ס"ז וּמ"ש שֵׁם דְּמוּכָח דִּישׁ לַעֲשׂוֹת בְּאֲדָר שְׁנֵי.

7) מִשְׁנֵה בְּרוּרָה סִימָן תְּרַפּוֹ ס"ק ח'

ה' ג' יָמִים - פִּי' בְּה"כ אַחֵר פּוֹרִים. מְשַׁנְכַּס אֲדָר מְרַבֵּץ בְּשִׂמְחָה וְמִי שִׁישׁ לוֹ דִּין עִם עֲכו"ם יִשְׁפּוּשׁ בְּאֲדָר [גְּמָרָא] יְכַוֵּלִים בְּנֵי עִיר לַתְּקַן כְּהַסְכְּמָ וּבְחֶרֶם עֲלֵיהֶם וְעַל הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוֹרִים בְּיוֹם שְׁנַעֲשֵׂה בּוֹ נֶס וְמִי שְׁנַעֲשֵׂה לוֹ נֶס בְּאֲדָר וְנֹדֵד לַעֲשׂוֹת פּוֹרִים כְּשִׁיבּוֹא שַׁנַּת הַעֵיבּוֹר צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַפּוֹרִים בְּאֲדָר שְׁנֵי אִם לֹא שְׁנַעֲשֵׂה לוֹ הֶנֶס בְּשַׁנַּת הַעֵיבּוֹר בְּאֲדָר רֵאשׁוֹן.

8) שו"ת חַתָּם סוֹפֵר חֶלֶק ב' (יּוֹדָה דַּעְיָה) סִימָן רַלָּג

...אֲמַנָּם יַדְעִי כִּי שְׁמַעְתִּי שֶׁעֲכַשְׁו אַכְשִׁיר דְּרִי וּמִמְרַחֵק יְבוֹא יִדְרוּשׁוּ אֶת ה' בְּעַה"ק צִפַּת בְּיוֹם ל"ג בְּעוֹמֵר בְּהַלּוּלָא דְרַשְׁב"י ז"ל וְאִם כִּי כָּל כּוֹנְתָם לְש"ש = לְשֵׁם שְׁמִים = שְׁכַרְם רַב בְּלֵי סַפֵּק ע"ד וְדִיגּוּלוֹ וְדִלִּיקוּ נְרוֹת עָלַי אֲהַבְהָ כְּמ"ש תּוֹס' ר"פ אִין מַעֲמִידִין אֲבַל מְטַעַם זֶה בְּעַצְמוֹ הֵייתִי אֲנִי מִן הַפְּרוּשִׁים כִּכֵּן דְּרוֹתָי שְׁלֹא אֲצַטְרֵךְ לִהְיוֹת יוֹשֵׁב שָׁם וּמִשְׁנֵה מְנַהֵג מְנַהֵג בְּפִנְיָהֶם וְשִׁלָּא אֲרַצָּה לְהַתְּחַבֵּר עִמָּהֶם בְּזֶה כִּי כְּבַר כְּמָה כְּרַכּוּרִי כְּרַכּוּרִי בְּפִרְ"ח א' ח' ס' תַּצְוִי בְּקוֹנְשָׁרְס מְנַהֵגִי אִיסוּר שְׁלוֹ אוֹת יוֹד עַל הַמְּקוֹמוֹת שְׁעוּשִׁים י"ט בְּיוֹם שְׁנַעֲשֵׂה לָהֶם נֶס מֵהָא דְאַמְרִי' פ"ק דְּר"ה קְמִיתָא בְּטִיל אַחֲרִינִיתָא מוֹסִיפִי בְּתַמִּי [וּבְמִקְוָמוֹ טַרְחַתִּי הִרְבֵּה לְקִיִּים מְנַהֵג עִיר מוֹלַדְתִּי ק"ק פְּפַד"מ הַעוּשִׁים פּוֹרִים בְּיוֹם כ' אֲדָר א'] וּמְנַהֵג מְצַרִי בְּיוֹם כ"ג אֲדָר שְׁלַפְע"ד דְאַמְרִי' הוּא מֵהָאֵי ק"ו מְשַׁעְכּוֹד לְחִירוֹת אֲמַרִינֵן שִׁירָה מִמִּיתָה לְחַיִּים לֹא כ"ש אֲבַל לְקַבּוּעַ מוֹעֵד שְׁלֹא נַעֲשֵׂה בּוֹ נֶס וְלֹא הוֹזְכַר בְּש"ס וּפּוֹסְקִים בְּשׁוּם מְקוֹם וּרְמָזוֹ וּרְמִיזָה רַג מְנִיעַת הַסַּפֵּד וְתַעֲנִית מְנַהֵגָא הוּא וְשַׁעֲמִי גּוֹפָא לֹא יַדְעָנָא וּבְסִידוֹר מֵהַר"י עֵבֶץ כ' ע"פ נִשְׁתַּר זְהוּהוּ כְּכ"ד שְׁכַלּוֹ חֵיִיב הַזֶּה זְכָאֵי דְהֵיִינּוּ הוּד שְׁכַהוּד יַע"ש אֵלָא לְפ"ז הִי רֵאוּ' לְקַבּוּעַ כָּל שׁוֹב בְּהַגִּיעַצוֹ לְבִנְרוֹת בְּיוֹם תְּשַׁעָה לְמַבְ"י = לְמַנְיֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל = אֵלָא שְׁבַלֵּא"ה יָמֵי נִסְךָ הֵם וְאִין מְסַפִּידִים בּוֹ וְאִי אֲתִיבֵיב רְשׁוּתָא לְכַוְנִי לְדַבֵּר מֵה שְׁהִי' נ"ל י"ל דְכַשֵּׁם שׁוֹפְרִים דְּרַךְ יִרִידָה מִמַּעַלָה לְסַטָּה וְיִהִי יוֹם הַרְאָשׁוֹן חֲסֵד שְׁבַחְסֵד לְעוֹמֵת זֶה מִן נּוֹקְבֵי עוֹלָם בְּיוֹם הַרְאָשׁוֹן מַלְכוּת שְׁבַמְלְכוּת וְכֵן לְעוֹלָם חַתָּן וְכֵלָה יוֹצֵאִים זֶה לְקִרְאָת זֶה וְפּוֹגֵשׁ זֶה בְּזֶה בְּנַצַּח שְׁבַנְצַח וְיוֹם כ"ה לְמַבְ"י יו"ד י' / אִייר יוֹם כְּקוֹר פֶּסַח שְׁנֵי וּלְפ"ז בְּיוֹם ל"ג הוּא הוּד שְׁכַהוּד לְהוֹרֹדוֹת הַנִּיצוּצוֹת וְלְעוֹמֵת זֶה הוּא תְּפִאֲרַת שְׁבַתְּפִאֲרַת לְהִיּוֹרִידִים לְהַעֲלוֹת בְּקִדְשׁ וְיֵשׁ לְבַחּוֹן כִּי רְגִילִים לְהַתְּחִיל מְנַהֵג קֶצֶץ אֲבִילוֹת מְיוֹם ב' אִייר עַד יוֹם ל"ג לְעוֹשֵׁר וְהֵנָּה יוֹם ב' אִייר הוּא מִמַּשׁ הַהִיפֵךְ מְיוֹם ל"ג כִּי אִז הוּא הוּד שְׁכַהוּד לְהַעֲלוֹת וְתְּפִאֲרַת שְׁבַתְּפִאֲרַת לְהִיּוֹרִדִי' מִתְּחִילִים לְהַתְּאֲבָל וּבְיוֹם ח"י אִייר הוּא הַיִּפֵּךְ [מְיוֹ' ב' אִייר כִּי אִז הוּא הוּד שְׁכַהוּד לְהַעֲלוֹת] וְשִׁמְחִים בּוֹ וְמֵה שְׁכַתְּבַתִּי מֵהַעֲלָאָה מִמַּשָּׂה לְמַעַלָה כֵּן הוּא כִּי כָּל יָמֵי הַסְּפִירָה מוֹנָתִים בֵּין יוֹם שְׁבַת לְיוֹם נוֹן / ג' / כִּי מִמְחַרְתִּי הַשְּׁבַת תְּסַפְרוּ עַד יוֹם נוֹן וְיִדּוּעַ מִדַּת שְׁבַת הַתְּחַתּוֹנָה וְנוֹן אִימָא עֵילָאָה הִרִי שְׁעוּלִיבִים בּוֹ וְכַנ"ל וּלְפִי דֵאִי' בְּמַדְרַשׁ שְׁמִיּוֹם שְׁכַלָה הַחֲרָרָה שְׁהוּצִיאוּ מִמְצַרִי' הִלְכוּ ג' יָמִים בְּלֹא לַחַם וְאַח"כ יִרַד הַמֶּן א"כ הִי הוֹרֵדֵת הַמֶּן בְּיוֹם ל"ג כְּעוֹמֵר וְרֵאוּ' לַעֲשׂוֹת לְזוֹה זָכַר טוֹב אֲךָ הוּא נֶגֶד ש"ס פְּר"ע וְשֵׁם הָאֲרַכְתִּי מ"מ לַעֲשׂוֹתוֹ יוֹם שְׁמַחָה וְהַדְּלִיקָה וּבְמִקְוֹם יָדוּעַ דּוֹקָא שִׁיחִי' תַל תְּלַפְיוֹת שְׁהַכֵּל פְּנִינִים לְשֵׁם לֹא יַדְעִיתִי אִם רְשָׁאִים לַעֲשׂוֹת כֵּן וְהוּהוּ כְּעֵץ מ"ש רַלְב"ח בְּמִי שְׁנֹדֵד לְקַבֵּר שְׁמוּאֵל הַנְּבִיאִי יַע"ש וְכַבֵּר עֲלָה כְּלָכִי לּוֹמַר לְפַמ"ש רַמְב"ן בְּאַגְרַת הַנִּפְלָא שְׁלוֹ שְׁכַל מְקוֹם הַמְּקוֹדֵשׁ יוֹתֵר מִחְבָּרוֹ חָרוֹב וְשִׁמְם יוֹתֵר מִחְבָּרוֹ ע"כ הוּאִיל וּבְעו"ה עַדִּין לֹא הִגִּיעַ עַד עֵתָה זְמַן בְּנִינוּ ע"כ הִי זֹאת כְּדִי שְׁלֹא יִתְיַשֵּׁב יְרוּשָׁלַיִם בִּיתֵר עַד כִּי לֹא זָכִינוּ לְכַךּ מִי יִתֵּן וְיִזְכְּנֵי הִי"ת לְהִיּוֹת מְמַיִשְׁבִּים שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם וְעַכ"פ לֹא מִמְהַרְסִים וּמִמְחַרְיָבִים ח"ו לְהַאֲרִיךְ גְּלוֹת יִשְׂרָאֵל...

...וּכְבַר הָאֲרַכְתִּי יוֹתֵר מְזִי וְלִסְיִים בְּנַחְמָה אוֹמֵר מ"ש לְעִיל דְּקַבְּעֵת יוֹם מוֹעֵד בְּיוֹם עֵשִׂיתִי נֶס הוּא ק"ו דְּאוֹרִיתָא וּלְפַע"ד לְפ"ז יוֹם פּוֹרִים וְיָמֵי חֲנוּכָה דְּאוֹרִי' הֵם אֲךָ מֵה לַעֲשׂוֹת בְּהֵם אִם לְשַׁלּוֹת מְנוּת אוֹ לְהַדְּלִיק נְרוֹ' אוֹ לַעֲשׂוֹת זָכַר אַחֵר זְהוּ דְרַבְּנָן וְהַעוֹבֵר וְאִינוּ עוֹשֵׂה שׁוּם זָכַר לִימֵי חֲנוּכָה וּפּוֹרִים עוֹבֵר עַל מ"ע = מְצוֹת עֲשֵׂה = דְּאוֹרִי' אֲךָ הַעוֹשֵׂה שׁוּם זָכַר הִי' מֵה שִׁיחִי' עַכ"פ בְּיוֹם א' מִימֵי חֲנוּכָה וְאִפִּי' לֹא הַדְּלִיק נְרוֹת וְלֹא שַׁלַּח מְנוּת בְּפוֹרִים וְכַדּוּמָה אִינוּ אֵלָא עֲבַרְיִין דְרַבְּנָן וְאִפְשֵׁר קְרִיאת הַל וּפְגִילָה הוּהוּ ק"ו דְּאוֹ' לּוֹמַר שִׁירָה כְּפִי שְׁצִיזָה בְּפַסַּח לְסַפֵּר י"מ = יְצִיאַת מִצְרַיִם = בְּפִה ה"ג מְנוּת לְחַיִּים חֵיִיב לְזַכֵּר שִׁירָה בְּפִה דּוֹקָא וְא"כ הִי יוֹצֵדֵק קֶצֶץ דְּבָרֵי בְּה"ג שְׁהֵאֲרִיכוּ בּוֹ רַמְב"ם וְרַמְב"ן בְּשַׁעֲרֵים דְּס' הַמְצוֹת אֵלָא עַכ"פ לֹא הִי לוֹ לְמַנְיָתוֹ מ"ע בְּפ"ע כִּיוֹן שְׁהוּא כְּלוּל בְּכָלל סְפּוֹר י"מ וְכִימֵי צִאֲתָנוּ מִמְצַרִים יִרְאֵנוּ נִפְלְאוֹת וְנִזְכָּה לִישׁוּעַת הַנְּבִאוֹת בְּכ"א = בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ אֲמַן =. הַכ"ד יִתִּיב בְּאַרְעָא דְּחִשׁוּכָא וּמִלִּין לְצַד עֵילָאָה מְמַלֵּל בְּרוּחַ נְמוּכָה וְאוּלֵי לְכַשִּׁיגִיעוֹ הַדְּבָרִים לְאַרְץ נְכוּנָה יַתְעַלּוּ וְיִתְקַדְּשׁוּ פִי שְׁנַיִם בְּחַכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה וְעַד"ו נַתְעַלָה תַלְמוּד בְּבָלִי עַל יְרוּשָׁלַיִם אַחֵר שְׁנַתְּקַבֵּל שֵׁם וְהִיתָה הַרְחוּה בְּדִין וּבַהֲלַכָה א"ג.

9) שו"ת קול מבשר חלק א סימן כא

בענין אם לומר הלל ושהחיינו ביום העצמאות. ב"ה. כ"ד אדר תשי"ב, ירושלים ת"ו. לכבוד יד"נ הרב הגאון המהולל רב פעלים מו"ה יהודה ליב מימון שליט"א. הנני להשיב בזה לכת"ה על מכתבו היקר בדבר השאלה אודות ברכת שהחיינו ביום העצמאות, היינו ביום שהכרזה תקומת מדינת ישראל. (א) הנה אין ספק שהיום הוא (ה' אייר) שנקבע על ידי הממשלה וחברי הכנסת (שהם נבחרו רוב הצבור) ורוב גדולי הרבנים לחג אותו בכל הארץ זכר לנס של תשועתנו וחירותנו, מצה לעשות שמחה ויו"ט ולחדש הלל. ואף ציבור שבציר אחת או יחידים שקובעים עליהם יו"ט לעצמם על נס שנעשה להם חייבים לקיים עליהם ועל זרעם והבאים אחריהם עד עולם ואף שהולכים לעיר אחרת להשתקע חייבין לקיים היום ההוא כמ"ש מהר"ם אלשקר בתשו' סי' מ"ט והובא להלכה במג"א סי' תרפ"ו סק"ה ובאל"י רבה שם, והחת"ס או"ח סי' קצ"א כתב שכך נוהגין כמה קהלות ישראל ומגדולי יחידיהם שעושים כן ביום שאירע להם נס עיי"ש שכתב דהיינו זקא ממיתה לחיים דומיא דמרדכי ואסתר אבל בפדות משארי צרות לא דהרי אחז"ל (הוא במגילה דף י"ד ע"א) במרדכי ואסתר מאי דרוש ק"ו מעבודות לחירות אומרים שירה ממיתה לחיים לא כ"ש, וא"כ כל זמן שאנו בלות וליכא פדיון מעבודות לחירות כל שאין ההצלה ממיתה לחיים ממש הו' דלא להוסיף לקבוע יו"ט עכ"ל. ועי' בחת"ס או"ח סי' קס"ג בסופו שכתב דשפיר מצי ציבור או יחיד לקבוע יום מועד לעצמם ביום שנעשה להם נס ומצוה נמי פכדי, וממילא פשיטא בנידון דידן הנוגע לציבור של כלל ישראל, יש כאן פדיון מעבודות לחירות שנגאלנו משיעבוד מלכיות ונעשינו בני חורין והשגנו עצמאות ממלכתית, וגם הצלה ממיתה לחיים שנצלנו מידי אויבינו שעמדו עלינו לכלותנו, בהאי חובה עלינו לקבוע יו"ט. ויפה כיוונו המנהיגים שקבעו את היום הזה דוקא, אשר בו היה עיקר הנס שיצאנו מעבודות לחירות ע"י הכרזת העצמאות, ואלמלא נעשית הכרזה באותו היום והיתה נדחית ליום אחר אז היינו מאחרים את המועד ולא היינו משיגים את ההכרה וההסכמה של המעצמות הגדולות שבאמות העולם, כידוע, ונס זה משר אחריו גם את הנס השני של ההצלה ממות לחיים הן במלחמתנו נגד הערביים בא"י והן הצלת יהודי הגולה מיז אויביהם במקומות מגוריהם שעלו לא"י ובא על ידי כך הנס השלישי של קיבוץ גלויות...

10) תלמוד בבלי מסכת שבת דף ק"ה עמוד ב

אמר רבי יוסי: יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום. איני? והאמר מר: הקורא הלל בכל יום - הרי זה מחרף ומגדף! - כי קאמרינן - בפסוקי דזמרא.

11) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד עמוד א

+ישעיהו ט' + למרבה המשרה ולשלום אין קץ וגו' אמר רבי תנחום, דרש בר קפרא בציפורי: מפני מה כל מ"ם שבאמצע תיבה פתוח, וזה סתום? כיקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גג ומגג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח? לכך נסתתם.

'Saragossa Scroll,' Jewish Museum, Istanbul

'Horthy-Era Scroll,' Jewish Museum, Budapest